

Numărul 42. Oradea-mare 17/29 octombrie 1899. Anul XXXV.

Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, dean 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Chestie de onoare ...

— Icoană din viața de ați. —

Palid și nervos, se preumblă cu pași agitați, când trăgănat când grăbit, dealungul odăiței sale sărăcicioase, care în spațiul îngust de 3 metri lungime, 2 metri lățime și 2 metri înălțime (ori mai bine scunđime!) încăpea și ocrotia viața unui tiner cu ideale frumoase, dar chinuit de cea mai jalnică realitate ...

Grijile ce-l preocupă, întunecând fruntea-i curată, erau din cale afară grele ... Afacere foarte serioasă ... Chestie de onoare ... Pistol ... Duel pe viață, pe moarte ... Doue-șeci pași distanță ... Trei pușcături ... Arme cu glonț, nu cu ... hârtie ...

Bietul tiner ! ... Eră nevoie să se lupte pentru sfântul sentiment de onoare, dar în punga-i ciuruită de sărăcie n'avea un sfânt de bănuț ...

A fost un scandal ne mai pomenit ... Când și-aduce aminte de cele întâmplare, de momentele grave cari s'au precipitat cu o celeritate dramatică, de insulta sêlbatică ce i s'a aruncat în față de un nemernic cămătar cu firmă de negustor, — nenorocitul tiner își strânge furios pumnii în bu-

zunar, scrișneșce din dinți și inima-i svêcneșce spasmodic ...

Nici nu-ș poate imagina, cum de nu l-a zdrobit pe nemernicul ... Oh, i-ar fi dat șeci palme, i-ar fi măcinat în dinți ... Dar a fugit lașul ... A fugit mândru când pământul ...

Și el ofensase ... Ofensase ca un sêlbatic, îi calumniase unicul seș decor în lupta vieții, unica-i armă de combatere : onoarea.

O-no-a-re-a ! Da, îi atacase ca un imbecil onoarea de gazetar — cariera sa — îl numise oribil ... mercenar. Și când să-l ia de scurt, când să-i dea pedeapsa cuvenită, când să-l aducă la reson, administrându-i o lecție sunătoare peste obraz, când să-l infiereze pentru infamia de-a-l fi ofensat în absența lui, pe la spate, ca bandiții de codru, — nemernicul a găsit de cuviință să-ș ia picioarele 'n seamă iar nu onoarea și s'o tulsească la fugă ... Nu s'a oprit până nu s'a vêđut la adăpost, ușile zăvorite, în palatul seș pompos clădit din ruina unor sute de bieți nenorociți pe cari păcatul îi împinsese să reclame „bunăvoința“ sa de cămătar ...

Gânduri furioase, amintiri fulgerătoare chinușe mintea tinerului, care 'n pornirea-i de revoltare

CONTELE THUN FOSTUL PRIM-MINISTRU AUSTRIAC.

stă să sfarme șubreda odăiță, cârpiță din lemn și trestie . . .

Penibila afacere provenise dintr'un fapt cât se poate de just al tinărului. Un articol cald, dictat de interese obștești, — atâta fusese totul . . .

Negustorul-usurar eră făimos în oraș pentru pun-gășiile și jafurile cu cari își „trată” clientela ce-l rugă de vr'un împrumut.

Ajunsese atât de departe jefuitorul, încât dusese la sapă de lemn sute și miș de muncitori, comune în-tregi de oameni odinioară destul de bine înstăriți . . .

Daraverile se discuta în lumea mare, cu gura mare . . . Toți erau indignați, toți îl huliau, toți îl ară-tau cu degetul. Dar se feriau de el și-i șciau de frică oamenii, pentru că eră om puternic și bancher bocotan, cu trecere pretotinden și cu autoritate nespuse de multă . . . Il condamnau toți, dar nimeni nu îndrăznea să-i rostească sentența în față, iar el mergea înainte cu despoierile sale și țilnic condamnă la sapă de lemn pe nefericiții ce-i încăpeau pe mână.

Lumea eră surprinsă și mâhnită, că nici țiarul local, organ redactat de gazetari foarte „prudenți și circumspecți”, nu luă nici act de bașbozuciile usurarului. Un singur redactor eră la țiar, care angajă adeseori discuțiunii cu colegii seși, încercând a-i înduplecă la o campanie în contra usurarului. Dar nimeni nu-l luă în samă: eră *piccolo* în redacție, bietul tinăr . . . Și usurarul, în loc de-a fi stigmatizat în țiar, de multe ori primia chiar laude nemeritate de la vr'un redactor . . . obligat lui cu sume considerabile.

Se întâmplă inșe odată, că hainul usurar, având o daraveră financiară cu țiarul, trase pe sfoară direcția țiarului, pricinuindu-i o pierdere foarte mare . . . Acum, coțca eră aruncată! Întreaga redacție, de la director pân' la onorabilul *piccolo*, hotărise cu solemnă unanimitate: să ia la refec pe usurar! Dar cine să scrie articolul, care pentru a seceră efectul deseversit, trebuia *semnat*? Nici un redactor nu se prea îmbulzia; toți se codiau; nici unul nu voiă să se îndujmănească și personal cu puternicul și temutul usurar . . .

— Il voi scrie și-l voi subscrie eu, dle director, — s'auzi în redacție glasul categoric al celui mai tinăr redactor . . .

Toți rămaseră surprinși. Șcieau bine, că tinărul nu putea suferi pe usurar, dar nu și-ar fi închipuit nici odată un curaj atât de frumos de la un . . . bălat.

Ei, dar bălatul devenise de mult bărbat! . . .

Natural, atât directorul cât și ceilalți redactori desmeteciți din turburarea ce le-o făcuse surpriza tinărului, primiră cu drag ofertul îndrăsneț . . . Iar tinărul nu-ș mai încăpea în piele de bucurie că va executa pe un nemernic care constituia un reu social enorm pentru oraș și împregiurime . . .

A doua zi, articolul apărură fulminant și senzațional . . . „Demascarea unui usurar și escroc”, acesta eră titlul senzationalului articol.

Toată lumea din oraș se bucură, laudă articolul pe care-l cetia cu nesăț, admiră curajul redactorului semnat la sfârșitul articolului. Toți consideraū faptul ca un act de înaltă onorabilitate, ca o probă de umanitarism, dată în favoarea nenorociților căduți victimă usurarului fără de suflet . . .

Acesta eră ca turbat. Nu-ș mai găsiă loc de spăimântat ce eră și promitea tuturor că . . . se va răsbună cumplit pentru „infamul și injuriosul articol plin de calumnii”.

Planul eră într'adevăr sinistru, plan de om fără de suflet: să nimicească moralicește pe tinărul redactor. Bani avea, agenți deasemeni berechet, — ce-l putea împedeca pe usurar de la executarea planului seū imoral? . . .

Două zile după apariția articolului în care fusese demascat, usurarul publică într'o gazetă locală, din pana unui simbriaș, care făcea concurență celuiălalt țiar și în special combătea cu inverșunare pe tinărul și îndrăsnețul gazetar, — un articol tixit de cele mai grosolane injurii la adresa acestuia. Tendința eră să probeze, că respectivul gazetar e un nemernic, om fără de onoare, — cu care . . . nu se poate discuta, fără a se descalifica cel ce discută . . .

Atacul cămătarului provocă indignare în toată societatea orașului, dar — lucru obișnuit în țilele noastre — nimeni nu îndrăznea să ia pe față apărarea năpărtinitului gazetar, unii erau chiar dispuși să dea creșmânt cămătarului . . .

Când ceti respunsul, gazetarul remase ca trăznit . . . Eră prea mult . . . Un mișel, un șarlatan, să-l . . . descalifice pe el, omul interesului public, apărătorul celor despoiați . . . Il va aduce el la reson, numai să-l întelnească!

Sara, în contra datinei sale, tinărul se prezentă în casină, cu scop să-și facă sama cu calumniatorul. Acesta eră de față. Un schimb de vorbe violent și usurarul își repeți în chipul cel mai drastic calumniile plătite la gazetă . . . „Ești atât de nemernic, dle gazetar de mofluri, încât nu pot sta de vorbă cu dta!”

Ca mușcat de viperă, gazetarul se năpusti asupra calumniatorului, să-l sdrobească . . .

Dar nu-l mai vădu înainte sa . . . Dispăruse ca și cum nici n'ar fi fost acolo . . .

Ce eră de făcut? Nu mai remase decât să-l provoace la duel . . . Așa cer doar convențiile societății atât de cuminți în chestii de onoare . . .

Și l-a provocat, alegând el, ofensatul, pistolul . . . Pe moarte, pe viață . . .

Aceste amintiri chinuiau creerii tinărului, care nu-ș află odihnă în sărăcăcioasa-i odăiță . . . Necasul cel mai mare eră, că n'avea o para chioară în buzunar, necum bani de duel . . .

Din norocire, un prieten bun, înțelegând critica poziție a gazetarului, se prezentă la el și-și oferī serviciile sale . . .

Salvat din disperata stare, tinărul se pregătiă vesel de duel . . .

*

A doua zi, orele 6 dimineața, duelul avu loc. Tinărul eră de-o liniște completă, usurarul nu mai putea de frică . . .

Dar glonțul nu cunoaște milă, nici morală . . . De cele mai de multe ori glonțul e atât de hain, că lovește inimi inocente. E și el delicat, nu vrea să se murdărească de noroiul inimilor negre . . .

— Unu, doî, trreii! — și doue pușcături răsunară deodată . . .

Gazetarul se răsturnă palid ca un mort . . . Lovit drept la inimă, muri pe loc . . .

*

Ediția de sară a țiarului unde colaborase nenorocitul, apărură ca de obicei. Un singur articol, cu che-nar negru, vedia că se întâmplase ceva extraordinar.

Între elogiile convenționale ce se aduceau mor-
tului, se găseau următoarele șire testamentare:

„... Știu că duelul e cea mai mare ironie, e
cea mai tristă nedreptate... Dar lumea crede altfel
și eu stau în serviciul aceluși for ce se dice „opinie
publică“... Am de ales între moartea morală și moar-
tea fizică... Nu pot da preferință celei dintâi... Ar
fi să me sinucid... Toată lumea m'ar arăta cu dege-
tul ca pe un laș... Am presimțit că mor, dar me
mângăie că mor cu onoarea curată... Așa cer... „con-
vențiile sociale“, — arma să țină straje onoarei!..

În cafenele, localuri publice, la teatru, în familii,
toți comentați cu convenționala și banala „compătimire“
casul fatal... Și toți regretău pe nenorocitul. Dar
nu împedecă și nu jenă pe nimeni să salute cu res-
pect pe usurar, să-l felicite de scăparea norocoasă și
să-l stimeze cu acea fățarnicie umilitoare ca mai na-
inte...

Lume onorabilă, lume onorabilă!..

IOAN SCURTU.

Morminte goale.

*În mijlocul naturii sfinte,
Pe țermul mării plângător,
Sunt cruci plecate pe morminte
Ce n'au cadavre 'n sinul lor.*

*Dar fiecare cruce-și are
Săpată 'n eu un nume drag,
Și veți plângând sub fiecare
Un suflet amărît, pribeag.*

*Acolo-s tristele morminte
A celor morți în depărtări,
Pe valul mării, care minte
Și dă eterne sărutări*

*Pribeagii 'n urma lor, știu bine
Că fundul crudei mări i-a supt,
Că unde vin să se închine,
Nu doarme nimeni dedesupt:*

*Și totuș vin de ani, într'una,
Mânați mereu de-acelaș dor,
Nemângățați întotd'a-una,
Să plângă 'n amintirea lor.*

*Căci oamenii 'n a lor simțire,
I-au dat și morții un vestmânt;
E mai frumoasă o amintire
Când poți s'o plângi pe un mormânt.*

*Dar cât de mare-î suferința
Acelor ce-aducând prinos,
Se 'nchină-acolo cu știința
Că și mormentu-î mincinos!*

RADU D. ROSETTI.

La Trandafir.

(Povestire din Munții Apuseni.)

Am gătat! Nu-mi capăt lucru nicăiri, par că eu
sunt cu pâr de lup. — Ce să fac? încătrău să
plec? Bucatele sunt pe gătate, abia mai avem fărînă
de-o mămăliguță; capra ce ne hrănea pe toți, n'-o lu-
ară în dare; lui Ionică trebuie să-i cumpăr încălță-
minte, că de luni se începe școala, și desculț nu poate
merge, că-î frig, iar să-l las prost ca noi încă nu
vrea. Iosivuț și Măriuca-s golî ca șerpele, și Iarna
ved că bate la ușă. Ce să fac Doamne, ce să fac?

„Nu te necăji George dragul meu! — grăi ne-
vastă-sa Măria, nu-ți face atâte gânduri! A fi ce-a vré
Dumnezeu. El care ne-a lăsat pe lume, se va îngriji
de noi, să nu pierim în desnădăjduire! Mie nu știu
cum îmi vine, ca și cum mi-ar spune cineva, că Dum-
nezeu ne va trimite bucurie de undeva, — și ascultă
numai, — ađi-noapte am visat, că aveam un tranda-
fir încărcat cu flori, — asta nu poate fi reu, din con-
tră, eu cred tare, că ne vine de undeva un bine.

„Mărie, nu-mi mai amări ăilele cu prostiile tale!
Cum poți tu visă cu trandafir, când noi n'avem ce
măncă?

„Dumnezeu e bun, George: El ne sparie, El ne
va și îmbucură! Eu cred, și sunt sigură de ajutorul Lui

„Ferice de tine, că poți crede, eu nu mai pot.
Eu nu me pot închină Aceluia, care me chinuie, ca
să-mi cerce credința, căci dacă El e atotșciutor, poate
șci că în viața mea nu m'am abătut de pe cărarea
dreptății și totuș!..

„Bărbate, pentru Dumnezeu, nu te osândi, nu
grăi în potrivă! — și dicând aceste vorbe, Măria în-
cepă a plânge amar.

„Așa, acum bocește-te tu. Atăta mi-a mai lipsit
să te ved și pe tine cu ochii ca cepele. — Pune-mi mai
bine merinde să plec!

„Unde pleci George? Ce-î cu tine?

„Nu-î nimic, nu fi copilă, pune mai ăute me-
rinde în strața cea mai mare; lumină, trestii¹, și prav
de pușcă, să mai cerc pe la Cetate² — doară voiî ni-
meri vr'o vėnuță cu aur pe undeva cât să ai sămbătă³
cu ce țerguî bucate și ceva legumă.

În câteva minute strața eră gata cu cele trebu-
incioase unui băieș⁴ și George plecă.

*

Se înveluia ăiua cu noaptea și George nu mai
venia. În odaie eră liniște. Măriuca legăna pe Niculiță
cântându-î:

Vină rață
De-l ia 'n brață;
Vină somn
De mi-l adormi.

Ionică adună tăciuniî în vatră să se facă lumină, iar
Iosivuț se jucă cu mâța.

Cu mânilor adunate spre rugăciune privia Măria
cătră cărărușa, pe care avea să vină George.

A plecat înainte de prânđ, și nu mai vine. De
când ne-am cunoscut, el încă nu mi-a vorbit așa res-
tit ca ađi dimineață. Ce să fie oare cauza? I-am spus

¹ Cu ajutorul căreia pușcă minerii.

² Cetatea Romanilor în Roșia Montană.

³ Sămbătă e țerg de săptămână în Roșia.

⁴ Minerii, ognar.

aceea ce-am simțit și ce-am știut, și n'am crezut că-l supără vorba mea, că tăceam. — Oh, numai de nu l-aș fi lăsat să plece! Trebuie să-l fi luat cu buna, și să nu-l las să se ducă așa necăjit; ei dar poate așa a fost să fie, ce-mi va trimite Dumnezeu, voiți răbdă. Ce să fie? Doamne, Doamne, fie voia Ta! — și picurii mari de lacrimi se rostogoliau pe fața ei încă tineră și frumoasă.

Se trezise Niculiță și plângea tare. „Mamă hai! strigă Măriuca.

„Ce ți-i mamă? — întrebă Ionică uitându-se la mamă-sa cum stă ca o piatră, iar vedând că nu respunde, începură toți patru a plânge încet, încât nu se auziau decât suspine înădușite.

Ca trezită dintr'un vis, se deșteptă sœurmana femele, și apropiindu-se de micuții ei,mise blând: „Ce-i, dragii mamei? — Ce-i cu voi? Pentru ce plângeți?

„Unde-i tata?

„S'a dus la baie, să aducă aur să ve cumpere măicuța hăinuțe și turtă!

„De aceea cu nucii? — întrebă Măriuca.

„De aceea!

„Și haîne ca ale lui Dumitru birăului? — mise Ionică!

„Ca acele, puțul măichii!

Copiii se liniștiră dicând: „Doamne dă aur la tata!

Niculiță eră acum la sinul mamei și tăcea molcom la căldură. Iosivuț ocupă loc în poală. Măriuca de o parte, Ionică de alta. Strîns lipiți de mamă-sa adormiră în curând, iar sœurmana femele-i sărută și desmerdă pe toți dicând:

„Dragii mamei dragi! — Puțuții mamei scumpi! ... și sufletul ei iar se sbuciumă în neliniște și grije.

Se stinsese focul în vatră, și în odaie se făcuse întunerec, numai razele lunei străbăteau când și când pe mica ferestruță a căsuței, și arătau stelelor cei doi picurii mari de argint în ochii Măriei.

„Unde ești Mărie?

„Ce s'a întâmplat cu tine George? O Doamne, Doamne mulțămimu-ți c'ai sosit!

„Am sosit Mărie, și încă îmbucurat și mângăiat! — și aprindând un muc de lumină, ce-l șciea pe poliță, mise: Ia veți, strașta e plină de vână de aur, cred că sunt vr'o cincii, șese fontți, și mai am încă pe atât acolo.

Acum Măria plângea și mai tare, dar un plâns, care semăna cu roua din luna lui maiu, și plânse mereu, până ce George luă copilasii unul câte unul, și sărutându-i cu drag îi aședă în pat, și pe Niculiță în leagăn, apoi îmbrășosându-și soția lacrimă și el de bucurie și fericire.

„Unde ai aflat aurul George?

„Într'o baie pustie.

„Cum se poate?

„Bine! De la Dumnezeu toate se pot!

„Așa dară tu crești acuma?

„Cred Mărie, Dumnezeu mi-a arătat minuni; ascultă:

Când am plecat de acasă, tu șcii cum am fost de necăjit! Îmi părea că nu ved pe nime, și nici n'am vădut până în deal. Acolo me întâlnesc cu un bătrân, cu care intrai în vorbă. Bună ziua moșule! „Mulțămim dumitale. Da unde ai plecat dragul moșului? Șcie-me Dumnezeu sfântul, moșule! Am plecat de acasă, căci iacă ce, și iacă ce, și îi spusei necazul, și

tot povestind sosirăm la gura unei băi, care cine șcie de când este pustie.

Ci că așa, așa! „O dragul moșului! mise iară bătrânul. Ești și-aș dice o vorbă. Când am fost eu tiner, am aflat aici în baia asta niște aur mândru. Cearcă și tu fétul meu... Hai cu mine, că-ți arăt eu unde să lucri!

Și mi-a arătat unde să dau foc steanului. El cu mâna lui mi-a făcut semn unde să lucru — și apoi pofindu-mi noroc nu l-am mai vădut, și după pușcătura primă am vădut fire de aur, iar mai târziu — uite „sdroburi!“ și arată aurul din strașta.

— Veți George, nu-ți spuneam eu că Dumnezeu nu ne lasă!

— Ba mi-ai spus Mărie, și eu am fost un păcătoș și nevrednic, n'am crezut, și dacă totuș mi-a dat Dumnezeu, mi-a dat numai pentru tine și copilași, căci voi sunteți cu inimă curată ca ângerii.

— Cu ângerii nu me asemănă, George, că sânt om, și om fiind, am și eu păcatele mele. Ânger a fost bătrânul, care ți-a eșit în cale, și te-a îndreptat. Saă ce crești tu, — nu a fost acela un trimis al lui Dumnezeu? Acum cei întei bani ce vom cheltuți din aur, vor fi aceia, să plătim o slujbă la biserică.

„Și să dai lumină și prescuri Marie, și dacă voiți trăi, dau o sută de florini domnului părinte să repareze școala, iar pe Crăciun cumpărăm un rënd de haîne bisericășci.

„Să ne-ajute Dumnezeu, George!.. Măria eră nespuse de fericită. Eră fericită, că nu vor mai duce lipsă? — Nu, căci sărăcia nu a supărat-o mult. Ea eră fericită, că-și vedea bărbatul fericit, iar George, pricepând gândul ei, mise: „Binecuvântată fie femeia bună, și cu frica lui Dumnezeu, și binecuvântată fie și mama care te-a crescut pe tine, dulcea mea Mărie!“

Au trecut ani de atunci. George și-a ținut promisiunea, și nu a încetat nici când a fi creștin bun și român vrednic, care ajută și sprijinește tot ce-i de folos neamului seă, iar Măria, în gingășia ei de femeie și în semn de aducerea aminte de visul ei cu trandafirul, a sădit un trandafir chiar lângă ușciorul ușei de la baia cea pustie, care l-a dat ei atâta bine, și acel trandafir, pus și udat de ea cu lacrimi de recunoșcință, an de an s'a făcut mai mare și mai frumos.

Baia a devenit renumită, și s'a numit și se numește și ađi „La baia la trandafir“.

MARIA CIOBAN.

Cugetări.

În amor, când o femeie dice: „Dacă nu voi muri, o să innebunesc“, uită în totdeauna s'adaoge, *pentru un altul!*

În tratările de căsnicie, când nu se ia femeia propusă, se joacă „d'a cine pierde, câștigă!“

Infidelitatea e un reu al imaginațiunei; puțin mor și mulți trăesc.

Când un bărbat și o femeie devin bărbat și nevastă, Romanul lor se sfărșește și Istoria lor începe.

Iubim foarte mult pe aceia cari ne iubesc puțin, și iubim puțin pe aceia cari ne iubesc mult.

Momente dulci.

Din trecut.

Me-mbată amintirile eterne

*A vremilor frumoase din trecut,
Și stău vrăjii sub dulcea lor povară,
Cu inima și sufletul pierdut...!*

Încet și clar resonă a ta voce

*Și par c-aș auzi-o'n adevăr —
Și-ți simt îmbetătoarea respirație
Și farmecul buclatului tei pâr.*

De lacrimi ai umede pleoape

*Când tremurând cu drag la ptept te string,
Și în văpaia sfânta-mbrătoșării
Stău mijlocul subțire să ți-l frâng!*

Pe pteptul meu alene-ți razim capul

*Și me cuprinđi cu brațe calde, moț...
Eu ți mi lipesc cu dor buzele arse
Pe umeriți tei albi, rotunđi și goți!*

Te-ai sbate să te las, dar n'ai putere,

*Eu te-aș lăsa dacă m-aș îndura...
Înflorați uităm de lumea-ntreagă,
Ținându-ne în brațe, draga mea!!*

În vraja amintirilor eterne,

*Cu inima și sufletul pierdut,
Din noți trăiesc întreaga fericire
A vremilor frumoase din trecut!!*

EMILIAN.

Academia Română.

Raport general asupra lucrărilor comisiunii premiilor anuale Năsturel-Hărescu, Eliade-Rădulescu și Adamachi pe anul 1899 de dl dr. Gr. G. Tocilescu.

(Fine.)

Ne mai rămâne în fine ca să trecem în revistă și restul publicațiilor, ce n'au obținut nici recomandarea membrilor însărcinați cu a lor cercetare :

1. Speranția (Ph. D.), a, „Anecdote afumate“ ; b, „Icoane vii“.

Dl A. D. Xenopol, în raportul său, constată că aceste lucrări sunt cu mult mai slabe, decât cele ce ne-am obișnuit a aștepta de la autorul lor : „prea multă vorbă și umplutură, din care cauză multe anecdote sunt prea lungi. Critica cea mai bună a *Anecdotelor afumate* sunt anecdotele cele vechi ale dlu Speranția. Acestea se opun la premiarea unei lucrări mai slabe decât aceea cu care ne-a deprins talentul însemnat al autorului. Se vede că printr'un instinct sănătos a numit lucrarea sa mai nouă anecdote *afumate*, dsa consideră singur lucrarea dsale cea dintâi ca proaspătă. Afumat s'ar pute traduce în cazul acesta în franțuzește prin *du rechauffé*“.

„Icoane vii“ ale aceluiaș autor, este o mică co-

lecțiune de istorioare, 112 pagine în 16°, fără pretențiune de sigur de a fi premiate cu 5.000 lei.

Tot astfel sânt : 2. Popescu-Ciocănel, „Basme, snoave, ghicitori“ (1 vol. în 16°, pp. 179), adunate fără sistem și reu rënduite ; 3. Ștefan Cruceanu, „Lacrime“, un mic volum cu 44 poezioare, „concepțiunii lugubre“, cum le numește dl Sbiera ; 4. Dauș (Ludovic), trei-spre-dece nuvele intitulate „Spre moarte“ și cari ne presintă „situațiunii neadmisibile psihologiceșce și trupeșce și mai altele de felul acestora, precum și câteva neingrigriri gramaticale și tipografice“, constatate de colegul nostru Sbiera ; 5. Georgescu (St.) (Sergent), „Albanezii“, dramă în versuri în 5 acte ; 6. Cosmovici (Vasile), Domnița Olena, tragedie în 5 acte ; 7. Rosetti (Radu D.), „O lecție“ dramă în 3 acte, — prima analizată de dl Urechia, cele doue din urmă de către dl Vulcan — și câte-ș trele găsite, și ca fond și ca formă, că nu îndeplinesc condițiunile unor piese bune, unor lucrări reușite.

În fine, cată, spre a termina șirul operatelor prezentate la premiul Statului Eliade-Rădulescu, să nu las sub tăcere scrierile vulgare „Copil din flori“ și „Poet-Poetă“, asupra cărora dl Iosif Vulcan, în raportul său, a cređut de ajuns a spune numai următoarele : „Felul acestor scrieri și cuprinsul lor, merită a otrăvi juna noastră literatură și a răspândi imoralitatea, me opresc să le fac onoarea a me ocupa de ele și nu pot decât să-mi exprim mirarea că autorul a avut curagiul să le presinte la concurs“.

Opiniunea dlu Vulcan a fost împărțită de întreaga comisiune.

Prin urmare, resumând voturile date în comisiune, singura care a întrunit majoritatea este drama „Casta-Diva“ a dlu Haralamb Lecca ; apoi din cele recomandate prin raporturile membrilor comisiunii, vin în ordinea voturilor obținute :

1. Gr. Conduratu, „Relațiunile Țării-Româneșci și Moldovei cu Ungaria până la anul 1526“ ;
2. Papahagi (P.), „Din literatura populară aromână“ ;
3. Pătrașcu (N.), „Scriitorii români contimporani“ ; și
4. Dușescu-Dușu, „Cring și luncă“, versuri ; „Freamăt“, versuri.

III. Premiul Adamachi, de 5.000 lei.

Acest premiū este a se da cărții celei mai bune scrise în limba română, cu un cuprins moral, de orice natură, și apărută de la 1 novembre 1887 până la 31 octombrie 1898.

Patru lucrări s'au prezentat la premiul în cestiune : Assan (B. G.), Du rôle de la Roumanie dans le mouvement commercial de l'Europe, etc. ;

Grecescu (Dr. D.), Conspectul florei României ; Leonardescu (C.), Principii de filosofia literaturii și a artei ;

Pacu (Moise N.), Manual de morala evangelică. Prima lucrare : Assan, Du rôle de la Roumanie etc., a fost încă de la început înlăturată de la concurs, pentru că este scrisă într'altă limbă decât cea română.

A doua : Grecescu, Conspectul florei României, 1 vol. în 8°, pp. 851, se bucură de un raport amănunțit și conștiințios din partea veneratului nostru coleg dl Florian Porcius, care concide la premiare. Dsa arată că opera cuprinde : 1. enumerarea plantelor

vasculare indigene și naturalizate aflate pe întreg teritoriul României, în număr total de circa 3.000 specii și varietăți, și 2. ea tratează și despre distribuția acestor plante prin diversele lor localități. În privința primei părți, eminentul botanist, dice că e de presupus cu toată certitudinea că în România se află încă multe plante necunoscute până acum, cari aflându-se cu timpul le va putea autorul Florei României introduce în un appendice la flora sa.

„Cu toate acestea, meritul cuprinsului în partea I-a a cărții rămâne neatins, cu atât mai mult cu cât o atare lucrare recere muncă îndelungată, împreună cu o cunoștință pătrunzătoare a materiei tratate, care face onoare nu numai distinsului autor, dar și României“.

Asupra părții a II-a, dl Porcius, după ce a resumat rezultatele de căpetenie la cari a ajuns autorul, adaugă: „Am făcut acest extract din partea II-a despre distribuția plantelor cu intențiunea ca onorata comisiune a premiului Adamachi să aibă cunoștința și să poată aprețui, intru cât autorul și-a dat silința pentru a pune în vedere starea geografică a vegetațiunii din România, o lucrare care deschide o eră nouă în acest ram și cumpănește mult în literatura științifică a botanicei din această țară, care lucrare este aprețuită și din partea botaniștilor din Austro-Ungaria, aflând-o atât de importantă, încât în Revista botanică austriacă (Oesterreichische botanische Zeitschrift, No. 1 din 1899) se exprimă dorința de a se face din această a II-a parte o traducere în limba germană. Ca provocare la cele expuse până aci îmi exprim părerea, că cartea „Conspectul florei României“ e în adevăr un op de mare valoare științifică și astfel merită a fi premiată“.

Comisiunea n'a putut decât a se uni cu propunerea stimatului nostru coleg, ținând seamă tot deodată și de aprecierea foarte favorabilă făcută de dl A. Franchet în „Bulletin de la Société botanique de France“ (Troisième série, f. V, 1898, pp. 492—494), și are onoare a ve propune, prin unanimitatea de 8 a membrilor prezenți, ca să binevoiați a încunună cu sufragiele dvoastre munca unei întregi vieți modeste și laborioase a profesorului dr. D. Grecescu.

Tot asemenea ve propune, în unanimitate de 8 și pe temeiul raportului favorabil al dluș coleg A. D. Xenopol, să premiați și opera dluș C. Leonardescu, „Principii de filosofia literaturii și a artei“, invederat și dânsa o lucrare de valoare, rezultatul muncii unei vieți întregi.

Cea de a treia: Moise N. Pacu, „Manuel de morală evanghelică“, de și a fost recunoscută de dl Sbiera, care a examinat-o, „că este unul dintre cele mai bune manuale și întrebuintarea lui nu poate fi decât numai folositoare“, dar fiind că „este o curată compilatură, autorul nu ne dă în ea nimica nouă de la sine, nu caută a pătrunde și a înțelege genuinele și adevăratele intențiuni ale Mântuitorului, ci adoptă pur și simplu explicările admise de biserică“, apoi această împregiurare, precum și stilul din ea nu totdeauna deplin corect, îl fac să nu poată propune cartea spre premiare.

Pusă la vot, ea a întrunit voturi 3 pentru și 3 contra.

Comisiunea a fost în unanimitate de părere, ca din premiul Adamachi, ce este divisibil, să se acorde 4.000 lei dluș dr. Grecescu și 1.000 lei dluș Leonardescu.

Încheiă acest raport, ce a devenit destul de lung,

cu observațiunea ce am făcut și altă dată, că din an în an tot mai multe cărți bune, vrednice de interes și de stimă, vin ca să participe la recompensele noastre. Opere serioase sau ușoare, roduri ale studiului său ale imaginațiunii, ele aș de o potrivă dreptul la atențiunea noastră; fiecăreia se cuvine un cuvânt de laudă și de încurajare; ba dorința raportului general ar fi fost ca pe toate să le contopească într'unul și același logiū.

Membrii Academiei sânt ca acei veterani emeriți, de cari vorbește Omer, cari, stând la porțile Schee și conversând familiar între dânsii, urmăresc, cu ochii, de pe înălțimea turnului, luptele la cari vârsta nu le mai permite lor, excelenți agorei, ca să ia parte; victoria fiecărui loptător este o bucurie pentru dânsii, poate și o satisfacere, poate și o mândrie sufletească. Astfel să considere publicul atitudinea Academiei, când aceasta, odată pe an, este chemată ca să deacearnă celor mai meritoși dintre meritoși laurii și recompensele sale!

Poesii populare.

Din comuna Șard (comitatul Albei-Inferioare.)

Go pe deal, badea pe șes,
Că-l cunosc numa pe mers,
Că i mersu legănat,
Cu dragoste mestecat.

Dragostile, ba doru,
Elea 'mbetrânesc omu,
De n'ar fi ochi și sprâncene,
N'ar mai fi păcate grele,
Da ochi și sprâncene sânt,
Păcatele-s pe pământ.

— Dorule, unde te duci?
— Pân' la graniță la turci,
Să prind caii de zăbrele,
Să duc doru mândrii mele,
Să prind caii de căpestre,
Să duc doru la neveste.

Când, măicūlă m'ai făcut,
Mai bin' să me fi făcut,
Doue fântânele reci,
Între doue dealuri seci,
Dintr'a mele picioruțe,
Să fi făcut scaunuțe,
Trupu să-l fi pus în dungă,
Să facă masă rătundă,
Și din mâna hai direaptă,
Păhar de beut de apă,
Și dintr-a mei ochișori,
Să fi făcut pomișori,
Căți ficiorii pe-acol'or trece,
Pe scaun să hodinească,
Cu păhar apă să beie.
Și din măr, mere să ieie.

Iacă, bade, luna-î sus,
Și cu boii nu te-ai dus,
Iacă bade, luna sfinte,
Și boii zac tot în curte.

SALON.

O scrisoare.

Luī . . .

Ce vei Ńice cānd vei ceti aceasta scrisoare? Me vei condamna sau te vei bucura? O! de aș Ńci! Crede-me, sūnt ca nebunā; dar unde vorbeșce inima, acolo trebuie sā tacā mintea.

Cred cā dacā Ńi-ai fi dat numai puținā silință, apoi la ultima noastră intēlnire ai fi putut ceti in ochiī mei, cāt de mult, ah! cāt de mult și fārā de marginī te iubesc!

Poate cā pe dta puțin te va interesā, și vei ride de acea femeie, care contra obiceiului și a buneī cuviințe vine sā-Ńi spunā cā te adoarā! Dar fie cum va fi! Dacā nu va voi soartea, ca și eū sā aflu puțin de iubit la acel bārbat, pe care eū de ani de zile il iubesc, de la prima vedere il ador, Ńic, dacā nu va voi soartea ca și dta sā me iubeșci, atunci barem de una sūnt sigurā, cā dta nici odatā nu vei tradā conținutul acestei hārții, cā nici odatā nu vei abuzā de increderea mea, fācēndu-me obiect de discuție între amiciī dtale! Și din aceea, cā eū fārā sā cunosc simțemintele dtale Ńi scriū toate aceste, poŃi vedē cā ce nemārginitā e increderea mea in dta!

Poate cā nici odatā nu ne vom mai vedē; totuș voesc sā Ńci, cā intr'un colț al lumeī este o femeie tinerā, cu inima de foc, care in contra voinței, urmānd legilor fireșci ale inimei sale Ńi Ńice: „Te iubesc la nebunie“.

Eū Ńciū cā amorul meū e un ce fantastic, nereusabil, eū nu cer nimic și nu Ńi pot da nimic, dar numai o inimā am, și sūnt eū de vinā cā inima mea numai pe dta te iubēșce? Sūnt eū de vinā cā inima mea bate cu foc cānd ar trebui sā tacā, eū nu o pot face sā batā așā precum Ńi-aū prescis legile societāții omeneșci.

Societate! lege! ce imi pasā mie? Aceste sūnt cuvinte de carī sā se ocupe acei oameni, carī nu Ńciū ce e aceea, cānd ai un vulcan in pept, iar nu o femeie tinerā ca și mine, pe care nu o conduce mintea, ci inima, batā-o focul, cā mult amar și multe lacrimi mi-aū causat!

ToŃi presupun cā eū sūnt cea mai fericitā femeie, cāci cu sfințenie pāstrez cel mai dulce al meū secret in cea mai adāncā fācere, nimenī pe lume nu va Ńci cine e idealul meū!

I-am spus inimei mele cā insedar cugetā la dta cāci dtale nu-Ńi pasā, dar nimic nu voēșce sā asculte, cāci in cea mai ascunsā păturā a sa ascunde micul dar dulcele cuvēt „Speranța“.

Eū nu voesc sā Ńciū alta de la dta decāt acea, cā nu Ńi sūnt de tot indiferentā, cā oare și dta me iubeșci, barem a miia parte precum eū pe dta, cā cugeŃi și dta la mine cāte odatā, pe cānd eū pururea!

O! precum veŃi, eū sūnt și cu puțin indestulitā,

dar trebuie sā am ceva razim ca sā nu me perd in valurile dureriī.

Cānd sūnt singurā, atunci sūnt mai fericitā, cāci atunci imi aparī dta, atunci Ńi șoptesc cuvinte dulci de dragoste și amor, atunci mi se pare cā și ochiī dtale me privesc cu drag!

Oh! cāt sūnt de fericitā, cānd fantasia mea la dta zboarā, cānd te chēm cu dragoste, acele ore nu le-aș da pe comorile lumeī, cāci atunci imi inchipui cā in adevēr ești al meū, idealul și fericirea anilor mei tineri!

O! e totuș ceva mare, ceva sfānt in nemārginitul amor al unei femeī!

Eū sūnt o naturā extraordinārā, cārei multe se pot scuzā, și dacā m'ai cunoașce mai bine, ai vedē și te-ai convinge cā ce comoarā de dragoste poate cuprinde inima mea. Și asta tot, tot numai pentru dta! regele inimei mele!

Cine șcie de ne-om mai vedē cāndva, cāci soartea omului vaī crudā-Ńi!

Eū nu vorbesc de soartea dtale, ci de a mea, cāci dta cine șcie de nu vei ride de acea femeie care te adoarā!

Dta vei cugetā cā eū sūnt o femeie foarte ușuraticā, dar nu gāndi aceasta, cāci dacā nu te-aș fi cunoscut pe dta, nu aș fi scris nici odatā aceasta scrisoare.

Nici odatā nu te voi uitā, vecinic vei remāne cel mai frumos, cel mai nereusabil vis al vieții mele!

O! nu me condamnā, cāci dacā și dta Ńci cā ce foc e dragostea, atunci sigur me vei Ńtelege!

Eū numai siguranță voesc sā am, ori bine ori reū, cu gāndul la dta le suport toate, toate!

Am voit sā-Ńi scriū numai doue cuvinte „Te iubesc“, dar inima mea e atāt de plinā de dragoste incāt abi-mi pot oprī condeul!

O ultimā rugare mai am cātrā dta, și aceea e sā me ierți dacā prin șirele mele Ńi cauzez vre-o neplācere, sā me ierți cā te iubesc atāt de mult, dar crede-me, inima mea e atāt de plinā de iubire și durere, incāt am trebuit sā me descoper cuiva, și de ce sā nu fi fācut acea chiar dtale, singurul odor și singura mângāere a vieții mele!

Aștept respunsul dtale cu cea mai mare nerābdare, și te conjur, fiī sincer, cāci mai mare incredere decāt cum am pus eū in dta, nu poate pune omul nici in bunul Ddeū.

Cu cele mai ferbinți rugăciuni pe buze pentru fericirea dtale, fie acea chiar și nefericirea mea, remān a dtale pentru totdeauna.

HERO.

Ilustrațiile noastre.

Contele Thun. De mai mulți ani, Austria trece prin mari frământări politice. Lupta între elementul german și boem a ajuns așā Ńicēnd la cuțite, incāt viitorul pare plin de nori. In situația aceasta ne-igurā, se Ńnțelege cā și schimbarea guvernelor urmeazā repede una dupā alta. Abiā stā unul cāte un an, se și duce. Contele Thun se pārea cā are sā remāne mai mult timp in capul guvernului, dar a trebuit sā se retragā și el in fața opoziției germane, fācēnd loc actualului premier cont. Clary, care la rēndul seū ș-a și stērnit ura boemilor. Din incidentul acestei schimbări publicām in nr. de față portetul fostului prim-ministru Thun.

Momente dulci. Fericite momente ale tinereții, când inima se aprinde de schinteia dragostei și fantasia crează un viitor plin de farmec. El șede cu ea în grădină și par a ceti ceva. De sigur vr'o poezie de amor. El îi prinde mâna, cu alta ține cartea, câtă vreme ochii-i rătăcesc deasupra cărții cine știe unde. La ce să citească el din carte, ceea ce inima îi șoptește atât de frumos și cu atâta belșug?! Nu este poezie mai frumoasă, decât aceea ce simte o inimă aprinsă de amor.

LITERATURĂ.

Valuri. Tinerul și talentatul poet, dl Radu D. Rosetti, a scos de curând la București, în editura H. Steinberg, un nou volum de poezii sub titlul pus în capul acestor rânduri. Autorul, bine cunoscut și din coloanele revistei noastre, cântă în o mare parte din aceste poezii inspirațiunile mării, cu miile sale de frumuseți și farmece. Spirit pessimist, poetul întrevede toate prin prima melancoliei și cântă cu ochii scăldați în lacrimi. Ensuș își face caracteristica prin dutoasa exclamațiune :

Slăbiți-mi ochi, de când în lume
Sfioși privirea ș-au lăsat,
Văcut-au numai plâns și jale:
Și numai jalnic am cântat.

Prin norii tristeții sale inse auneori străbat rațele speranței inviorătoare. Limba sa e ușoară, clară, versificațiunea simplă, ceea ce ne face să cetim cu plăcere tot volumul. Între cele originale, găsim și câteva traduceri reușite, după Leonte de Lisle, Th. Botrel, Sully Prudhomme, Florian și Heine. Volumul, din care reproducem una în nr. present, s'a tipărit foarte elegant în tipografia „Minerva” din București.

Studiul vinurilor din România. Academia Română va decerne în sesiunea sa generală din 1903 Premiul Statului Laxăr, de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compozițiunii lor chimice”. Acest studiu va trebui să cuprindă cel puțin: I. Expunerea cunoștințelor ce avem asupra: a, întinderii viilor, valorii și costului culturii lor; b, producțiunii vinului său a producțiunilor derivate și a valorii lor; c, comerțiului exterior de vinuri și de produse derivate; și d) consumațiunii interioare de vinuri și de produse derivate. II. Descrierea a cel puțin patru din marile podgorii din țară, luând de preferință două din Muntenia și două din Moldova. Descrierea va trebui să cuprindă: a, topografia generală; b, expozițiunea; c, natura geologică și petrografică a solului; d, pe cât posibil climatul său cel puțin datele meteorologice ale regiunii; e, descrierea speciilor de viță cultivate, cu desemnuri de struguri și de frunze; f, modul de cultură a viței și costul lucrului; g, modul fabricării vinului și eventual al produselor derivate; h, producțiunea, valoarea ei; i, valoarea viilor; j, viile cele mai renumite; k, analiza mecanică și chimică a pământului din cel puțin trei vii pe podgorie, cari se deosibesc mai mult una de alta, fie prin calitatea sau cantitatea produselor, fie prin natura pământului: l, analiza mustului fabricat din câte o singură specie de struguri; m, analiza musturilor fabricate din amestecuri de struguri, așa cum se face de ordinar prepararea lor în localitate; se vor analiză cel

puțin musturile prevenind din viile ale căror pământuri au fost analizate; n, analiza vinurilor din acele podgorii, analizându-se cel puțin vinurile din viile ale căror pământuri au fost analizate și pe cât posibil vinurile produse în aceeași vie în diferiți ani. Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1902.

Cărți nouă. Dl D. Nanu, tinerul poet din România, a scos la lumină în Câmpu-Lung un volum de poezii intitulat „Nocturne”, făcând parte din biblioteca „Steaua Polară”. — Dl Ioan Adam va da sub tipar în curând la București o dramă intitulată: „Leagănul viselor”. — Dl Filon Th. Mitrescu, profesor la gimnaziul Șincai din București, a dat la lumină un „Dicționar româno-latin”.

Instrucțiuni populare pentru purtătorii de dare. Dilele trecute a apărut în editura librăriei H. Zeidner în Brașov o lucrare intitulată: „Instrucțiuni populare despre datorințele și drepturile purtătorului de dare” edate de Wilhelm Niemandz, cancelist orășenesc la oficiul de dare din Brașov. Precum arată titlul, aceasta lucrare are menirea să fie un îndreptar privitor la tot felul de dări, de stat, comunale etc. E compusă din punct de vedere practic și deslucită cu o mulțime de exemple încât orî cine le poate înțelege. Vorbind despre dările de stat, schițează întieii cele directe, apoi cele indirecte. După aceea trece la aruncurile comunale, pe cari le completează cu multe formulare de petiții și reclamațiuni. Edițiunea românească s'a făcut sub îngrijirea dlui director Arseniu Vlaicu.

Contribuțiuni la fizica globului. Sub acest titlu St. C. Hepites, membru corespondent al Academiei Române, a publicat două broșure extrase din Anale, dintre cari prima cuprinde „Intensitatea magnetică la București”, a doua „Determinări magnetice în România” făcute la București, Craiova, Pitești, Călărași, Iași, Roman, Constanța, Calafat, Brăila și Galați.

Christia. Dl Ion S. Spartali, care a tradus în românește o mulțime de scrieri beletristice, de curând a scos la lumină în București, o nouă traducere: „Christia” de Georges de Peyrebrune, o lectură potrivită pentru familii.

O scriere școlară. A apărut la Caransebeș și ni s'a trimis broșurica intitulată: „Reflexiuni asupra examenelor din protopresbiteratul Buziașului”. Raport prezentat în conferința învățătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Buziașului, ținută la 21 iunie 1893 și dedicat mult on. d. Iuon Ionaș, asesor consistorial ordinar, în Caransebeș, de Ioan Marcu învățător gr. or. român și comisar școlar”.

Iarăș o carte maghiară despre Români. Cunoscutul Jancsó Benedck, autorul mai multor scrieri despre Români, precum și al renumitei broșuri banffyeste, acuma a scos la lumină volumul al doile din lucrarea sa intitulată: „Istoria tendințelor naționale române și starea lor actuală”. Cartea cuprinde 800 de pagini și e împărțită în trei capitole mari: Epoca lui Horia, Desvoltarea ideii naționale române, Revoluția Românilor din 1848—49. Autorul dedică câteva pagini și memoriei lui Avram Iancu, pe care inse îl presintă în colorii false. Toată lucrarea e tendențioasă, prin urmare lipsită de obiectivitate.

Rumänische Corespondenz va fi titlul unei publicațiuni politice, care va apare la București în limba germană odată pe săptămână, în felul corespondențelor politice din străinătate, cu menirea de a servi ca manuscris redacțiilor din străinătate.

TEATRU.

Societatea pentru fond de teatru român își câștigă din ce în ce mai mulți aderenți. Astfel din Panciova se scrie „Tribunei“, că ținându-se acolo de curând adunarea generală a despărțământului Asociațiunii, s'a mai decis, ca atât membrii despărțământului, cât și poporul din despărțământ, și tot publicul român, să se invite a se înscrie membri la Societatea pentru fond de teatru român. Dorim din inimă ca acest exemplu să fie imitat și 'n alte părți, căci astfel idea înființării teatrului național se va pute realiza mai curând.

Dșoara Agata Bârsescu la Seraievo. Săptămâna trecută, distinsa noastră tragediană dșoara Agata Bârsescu a debutat cu mare succes în teatrul german din Seraievo. De acolo se duce la București, spre a începe șirul de reprezentații pentru cari a fost angajată.

Eleonora Duse la București ș-a încheiat șirul reprezentațiilor în „Gioconda“ tragedie în 4 acte de Gabrielle d'Annunzio, cu care ocaziune publicul a luat parte în număr mai mare decât la celelalte. Jocul superb al marelui artiste a stors lacrimi din ochii publicului, care a oferit genialei artiste numeroase coșuri cu flori și a rechemat-o la rampă de nenumărate ori după fiecare act. Regele Carol, în urma raportului dlui Take Ionescu, ministrul instrucțiunii, a conferit artei medalia Bene-Merenți cl. I. Dna Duse, pe timpul petrecerii sale în București, a vizitat Ateneul, muzeul de arheologie, palatul justiției, biserica Doamna Balașa, biserica lui Bucur, mitropolia, palatul regal și cel de la Cotroceni etc.

MUSICA.

Di George Dima la Brașov a fost întâmpinat cu aceeași căldură, cu care fusese impresorat la Sibiu. La prima probă a Reuniunii române de cântări din Brașov i s'a făcut o manifestație, despre care cetim în „Gazeta Transilvaniei“ următoarele: „Întrând în sală, a fost întâmpinat dl Ghiță Dima cu vii urale din partea membrilor activi, cari erau deja toți întruniți în număr de 50. Urcându-se apoi pe tribună a rostit dl president al Reuniunii G. Chelariu un discurs solemn și, aprețind serviciile aduse Reuniunii de dirigentul onorar dl P. Dima, îi mulțumește în numele tuturor membrilor, apoi salută călduros pe noul dirigent dl Ghiță Dima și, prevestindu-i inaugurarea unei ere noue în viața Reuniunii, încheie între aplause generale, urând succes noului nostru măestru. Emoționat răspunde dl Gh. Dima și, mulțumind pentru cuvintele elogioase, își desfășură programul său în liniamente generale. Drept scop al Reuniunii deține cultivarea muzicii clasice, moderne și românești, spre ridicarea nivelului Reuniunii și prin aceasta a prestigiului întregii societăți românești. Spre atingerea acestui scop reclamă absolută disciplină. În discursul său aseamănă dl G. Dima Reuniunea cu un stat extrem de absolutistic guvernat, în care voința autocratului — în acest cas a dirigentului — absoarbe totul, căci la casă ca dirigentul ar șovăi în conducere, neamănat trebuie să se destrăbăleze corul. Discursul franc și sincer al dlui Dima a fost primit cu aplause vii. După partea aceasta solemnă s'a trecut la activitate, începându-se studiarea „Cântecelor de dragoste“ ale lui Brahms“.

Reuniunea română de muzică din Sibiu a împlinit 21 de ani de la înființare. În anul trecut, Reu-

niunea a dat, precum aflăm din raportul tipărit ce ni s'a trimis, trei concerte și a luat parte la mai multe solenități și concerte ocazionale ce s'a aranjat la Sibiu. Reuniunea a avut 4 membri onorari, 3 fondatori, 71 activi și 62 ajutători. Averea ei la 31 august s'a urcat la 3294 fl.

Dna Elena Theodorini la București. Dna Elena Theodorini a stabilit definitiv darea unei serii de 14 reprezentații, împărțită în două serii de abonamente, la teatrul Lyric din București, cu o companie de operă italiană de primul ordin. Cu aceasta ocaziune va debută dșoara Aurora Theodorini, sora distinsei arteiste, o nouă stea care va apare pe orizontul artistic și căreia deja presa italiană i-a adus mari elogiuri cu ocazia unui concert ce a dat la Milan.

Opera română din București. Direcțiunea Teatrului Național a întocmit repertoriul operei române pentru stagiunea viitoare, care se va deschide în curând. Vor fi trei premiere de opere: „Neaga“ de Carmen Sylva, muzica de Hallström; „Petru Rareș“, muzica de Ed. Caudella; „Tannhauser“ de Richard Wagner. Se vor mai reprezenta operele: Lohengrin de Wagner, Don Juan de Mozart, Ebra de Haievy, Oitelo, Aida, Balul mascat, Rigoletto, Trovatore, Ernani, Traviata, de G. Verdi; Favorita, Lucia de Donizetti, Carmen de Bizet, Faust de Gounod, Mignon de A. Tomas, Fra Diavolo de Auber, Cavaleria Rusticana de Mascagni, Pagliacci de Leoncavallo. Director-delegat al operei e dl Eduard Wachmann, director de scenă dl Th. Aslan. Corul e compus din 60 persoane, orchestra din 52, corul de balet din 30 de eleve.

Anuar al corurilor. Dl profesor de muzică Timotei Popovici din Sibiu face un nou apel la conducătorii și dirigenții de coruri, spre a-i trimite date privitoare la începutul corului, la activitatea ulterioară a lui, la starea actuală, influința ce au corurile asupra creșterii religioase-morale a poporului, care gen de muzică este mai acomodat spiritului poporului și cari piese se studiază mai ușor și au efect mai mare asupra inimii sale.

Valsuri noue. Dșoara Elisa Văleanu a scris două valsuri noi: „L'Arbe de Noel“ și „La Rentrée de Champs“, cari au și apărut la București.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Conferențe preoțești în archidieceasa Sibiului. În. Pr. SSa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Meșianu a dat un circular către protopresbiterii dispunând ca fiecare să țină cu preoții din protopresbiterat câte o conferință până la sfârșitul anului curent, în care să discute scăderile ce produc indiferentismul religios în popor, scăderile ce slăbesc forțele materiale ale poporului, îmbunătățirea sorții materiale a preoților. Protopresbiterii vor avea apoi să facă raport despre rezultatul discuțiilor.

Pentru masa studenților din Brașov dl Ioan Săbădeanu, comerciant în Brașov, a dăruit 1000 de franci; dl G. B. Popp, comerciant în Brașov, a declarat că va susține cu cheltuiala sa pe doi școlari de la masa studenților pe întreg anul școlar curent.

Fundațiune nouă. Reposatul căpitan pensionat Basiliu Stanciu din Viștea-inferioară a lăsat consistoriului mitropolitan din Blaș trei acții de ale institutului „Albina“ pentru o fundațiune cu menirea de a se da ajutoare studenților lipsiți de mijloace materiale.

Școale comune românești. În mai multe sate din Ardeal, Români de două confesiuni neputând susține două școli, au luat laudabilă hotărâre d'ă împreună școlile și a face din ele una, pe care s'o susțină împreună. Astfel s'a făcut la Turdaș, Romos, Poiana-de-Arieș, Boz, Cristiș, iar în curând se va face și la Certege aproape de Cămpeni, unde cele două confesiuni își vor edifica împreună o școală.

Fundațiuni pentru săraci. Dl Mihai Butean și soția sa dna Floriana Jucan, proprietari în Ciomacoz, comitatul Sătmar, despre a căror binefaceri am mai scris în coloanele noastre, au făcut și pentru săracii români din comunele: Genciu, Dindileag, Tiream, Portelec, Resighea, Sanislău, Vezend, (toate din comitatul Sătmar) și Sintea din comitatul Aradului, câte o fundațiune de 200 fi., cu totul 1600. Fundațiunile aceste se vor administra prin curatorii bisericesci.

Conferențe învățătoresci. *Cercul Deva*, compus din protopresbiteratele Deva, Hațeg, Dobra, Ilia și Orăștie, a ținut conferența sa învățătorescă în Deva, la 15/27 octombrie, sub conducerea dlui dr. Pavel Oprisa, comisar consistorial. — *Cercul Făgăraș*, compus din protopresbiteratele Agnita, Cohalm și Făgăraș, s'a intrunit în conferență la Făgăraș în 14/26 octombrie, sub presiul dlui comisar consistorial Matei Voileanu.

Pentru gimnaziul din Brad. Dl Rubin Patia, avocat în Alba-Iulia, a dăruit pentru museul gimnaziului gr. or. românesc din Brad o frumoasă și prețioasă colecțiune de monete, 23 bucăți, copii de pe monetele de argint în mare parte de pe timpurile principilor transilvăneni.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. Mariana, secția protopopiatelor Bistrița și Budac, se va întruni în adunare generală la Bistrița în 5 și 6 noiembrie n., convocată de dnii Ignațiu Seni și Clement Grivasi.

Adunare de învățători la Abrud. Reuniunea învățătorilor gr. cat. din despărțământul Roșiei-montane se va întruni în adunare generală în Abrud la 2 noiembrie n. sub presiul dlui Ioan M. Muntean, notar dl Corneliu Muntean.

*****

C E E N O U.

Hymen. Dl dr. Ioan Ghețe, avocat în Zălată, la 12/24 octombrie s'a cununat cu dșoara Livia Telescu, fiica dlui George Telescu, protopop gr. c. în Arad. — *Dl George Butnariu*, învățător în Reșnov, lângă Brașov, s'a logodit cu dșoara Maria Tabacariu, tot de acolo. — *Dl Iustin Pop*, absolvent de teologie și dșoara Ana Bud se vor cununa la 9 noiembrie în biserică gr. cat. din Gerța-mare. — *Dl Nicolae Danciu*, învățător gr. or. român în Jebel, s'a logodit cu dșoara Anastasia Loichița, fiica dlui Danilă Loichița, proprietar acolo. — *Dl Petru Cristea*, absolvent de teologie și dșoara Valeria Anghel s'au fidațat.

Noi consul român în Budapesta. Dl N. Mișu, secretar general al ministeriului de externe al României, va trece ca consul general la Budapesta.

Asociațiunea aradană. Aflăm din „Tribuna Popului“, că direcțiunea Asociațiunii aradane a ținut de curând ședință, în care s'au luat dispoziții pentru convocarea adunării generale. Cu asta ocaziune s'a constatat, că averea Asociațiunii s'a urcat peste 7000 fl. și că Asociațiunea a dat patru stipendii în anul trecut și adică: pentru școala comercială, pentru școala

industrială și pentru școala agronomică. Totodată s'a hotărât să se dea și în viitor stipendii, regulându-se și modul conferirii lor. Direcțiunea mai inițiază o pornire pentru ajutoare pe cale socială a tinerimei studioase din Arad și anume a tinerimei din institutul pedagogic-teologic, unde resursele diecesane nu ajung a acoperi toate neajunsurile elevilor.

Despre Români din Istria. „Tribuna“ publică o scrisoare a dlui Iosif Popovici, care a făcut de curând o excursiune la Români din Istria. În aceea cetim, că poporul acela, de și este fără carte, căci preoții slavii voesc să-l țină în nesciință ca să-l poată exploata după plac, posedă totuș deplin conștiința de sine și știe că se trage din o viță nobilă. Români istrienii sunt catolici de religione; preoții lor, de origine slavă, mai mult boemi, în loc să propage spiritul frățietății între credincioși, respiră oile cu din adinsul ca să spargă țaria unității și își pierd vremea întru desnaționalizarea acelora pe cari de sute de ani nu i-au putut desnaționalisa. Vor desnaționalisa ei cantone risipite și ferite de contactul cu ceilalți, cum au făcut și pân' acuma, dar masa cea mare care trăește la un loc, nu vor pute-o. Le-au schimbat simplu limba, dar tipul e încă și ați român în mai multe comune perdute pentru noi pe vecie. Când vine vre-un Român în orașele din giurul lor, știu toți orășenii dacă acel străin e Român. Tipurile sunt păstrate pe alocurea binișor, se vede înse o corectură de rasă care a prins putere ați peste tot locul.

O nouă societate comercială română este pe cale a se înființa în curând în comuna Gerboveț, pe Valea-Almajului în Banat. Membrii fondatori sunt convocați la adunare constituantă pe 29 octombrie st. n. de cătră dl Nicolae Novacovici și dl Axente Goga secretar.

Avocat nou. Dl dr. George Simon ș-a deschis cancelăria advocațională în Mociu, câmpia Ardealului.

Expoziția de poame din Sibiu, aranjată de Reuniunea română agricolă din comitatul Sibiului, a reușit foarte bine. S'a deschis în duminică trecută de cătră președintele Reuniunii dl Dim. Comșa, fiind de față toți Români din Sibiu, în frunte cu Em. Sa archiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu, precum și căpeteniile autorităților publice și alți lume. La succes au contribuit mult dșoarele române din Sibiu cu gustul arangării. Expoziția, vizitată de mulți, se va închide duminică la 17/29 l. c.

Au murit: *Ved. Maria Fașie n. Malan*, soția lui Pavel Fașie, fost preot gr. or. în Oradea-mare, la 12/24 octombrie, în etate de 84 ani, jeliță de fii și ficele: Teodor avocat și deputat dietal, cu soția Teresia Tücherer; Elisabeta cu soțul ei Iuon Pop notar și proprietar; Paul, jude la tribunalul reg. din Oradea-mare, cu soția Catinca Roman și fii lor, Paul, Eugenia, Valeria, Gizela și Iuliu; Rosalia cu soțul Filip Teaha preot gr. or. cu fii lor Gavril, Mariș, Ana și Paul; Alexandra și Alexandru, v.-căpitan de poliție; înmormântarea s'a făcut joi la 14/26 l. c. asistând toată inteligența română din Oradea-mare și lume multă. — *Ved. Teodor Pantea* născ. Maria Lascu, mama dlui Petru Pantea, comerciant în Oradea-mare și membru în direcțiunea institutului de credit și economii „Bihoreana“, a încetat din viață în Pusta-Bicaci, la 10/22 octombrie, în etate de 86 ani. — *Maria Neșcutiș*, la Năsăud, în 21 octombrie, în etate de 18 ani.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1899.

Cluj—Oradea-Mare—Budapesta.					Budapesta—Oradea-Mare—Cluj.										
		Accel.		Person.		Mixt.				Accel.		Person.		Mixt.	
Cluj	pleacă	11 01	5 23	7 00	6 13	—	—	Budapesta	pleacă	9 15	1 55	5 45	8 30	—	—
Jegenye	"	—	†6 11	7 59	7 16	—	—	Ujszász	"	10 55	3 32	8 40	11 31	—	—
Huedin	"	12 20	6 40	8 37	7 55	—	—	Szolnok	"	11 19	3 56	9 27	2 —	—	—
Ciucea	"	12 52	7 09	9 19	8 37	3 30	—	P.-Ladány	"	12 55	5 28	11 53	2 12	5 —	—
Vad	"	1 34	7 47	10 08	9 32	5 26	—	Berettyó-Ujfalu	"	1 33	6 03	12 46	3 —	6 04	—
Aleşd	"	1 48	†7 59	10 25	9 49	5 54	—	M.-Peterd	"	—	—	1 00	3 12	6 21	—
Teleagd	"	2 01	8 11	10 42	10 07	6 21	—	M.-Keresztes	"	—	—	1 14	3 25	6 37	—
F.-Oşorheiü	"	—	—	11 01	10 27	6 49	—	Bihar-Püspöki	"	—	—	1 36	3 42	7 08	—
Velenţa	"	—	8 32	11 10	10 37	7 02	—	Oradea-Mare soseşce	"	2 11	6 39	1 48	3 58	7 22	—
Oradea-Mare soseşce	"	2 25	8 38	11 17	10 44	7 12	—	Oradea-Mare pleacă	"	2 18	6 46	2 06	4 05	12 20	—
Oradea-Mare pleacă	"	2 31	8 43	11 32	11 04	2 22	—	Velenţa	"	2 25	—	2 30	4 16	12 29	—
Bihar-Püspöki	"	2 38	8 52	11 42	11 14	2 37	—	F.-Oşorheiü	"	—	—	2 41	4 38	12 44	—
M.-Keresztes	"	—	—	12 03	11 37	3 15	—	Teleagd	"	2 50	7 15	3 03	4 56	1 15	—
M.-Peterd	"	—	—	12 15	11 50	3 33	—	Aleşd	"	†3 04	†7 28	3 21	5 20	1 43	—
Berettyó-Ujfalu	"	3 18	9 22	12 29	12 05	4 11	—	Vad	"	3 26	7 50	3 45	5 43	3 21	—
P.-Ladány	"	4 03	10 06	1 34	1 19	5 27	—	Ciucea	"	4 16	8 37	4 53	6 04	4 00	—
Szolnok	"	5 39	11 44	3 35	3 37	—	—	Huedin	"	4 52	9 08	5 32	6 31	4 59	—
Ujszász	"	5 58	12 03	3 58	4 05	—	—	Jegenye	"	—	†9 33	†6 01	7 16	5 52	—
Budapesta	soseşce	7 50	1 50	6 20	7 10	—	—	Cluj	soseşce	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04	—

Oradea-mare, — Beiş, — Vaşcou.					Vaşcou, — Beiş, — Oradea-Mare.						
		Person.		Mixt.				Person.		Mixt.	
Oradea-mare	pleacă	3	50	2	40	Vaşcou	pleacă	4	30	2	30
Velenţa	"	4	05	2	51	Lunca-Baiţa	"	†4	42	†2	43
Felix	"	4	32	3	13	Rieni	"	†4	57	†2	59
Cordău	"	4	50	3	27	Sudrici	"	†5	09	3	12
Ţaşad	"	6	07	4	31	Beiş	"	5	37	3	52
Drăgeşci	"	6	30	4	45	Şoncoiuş	"	†5	58	†4	15
Ceica	"	6	50	†5	00	B.-Ujlak	"	6	10	†4	27
Sombaşag-Rogoz	"	7	46	5	47	Borz	"	†6	19	†4	37
Hollod	"	7	58	5	58	Şoim	"	6	35	4	58
Ginta	"	8	12	6	11	Hollod	"	6	56	†5	19
Şoim	"	8	38	6	36	Sombaşag-Rogoz	"	7	10	5	34
Borz	"	†8	53	†6	50	Ceica	"	7	31	6	03
B.-Ujlak	"	9	05	7	01	Drăgeşci	"	†8	07	6	49
Şoncoiuş	"	†9	18	†7	13	Ţaşad	"	8	26	7	17
Beiş	"	10	04	7	47	Cordău	"	8	40	†7	33
Sudrici	"	10	27	8	09	Felix	"	9	27	†8	31
Rieni	"	10	41	†8	21	Velenţa	"	9	40	†8	45
Lunca-Baiţa	"	10	58	†8	21	Oradea-mare	soseşce	10	01	9	09
Vaşcou	soseşce	11	12	8	40			10	11	9	19

Oradea-Mare—Arad.					Arad—Oradea-Mare.										
		Person.						Person.							
Oradea-Mare	pleacă	10	20	4	25	7	30	Arad	pleacă	5	10	11	20	9	35
Ósi	"	10	30	4	36	7	44	Curtici	"	5	39	11	49	10	07
Less	"	10	48	4	56	8	06	Chitighaz	"	6	14	12	20	10	54
Cefa	"	11	03	5	12	8	29	Ciaba	"	6	40	12	54	11	50
Salonta	"	11	26	5	37	9	08	Giula	"	7	27	3	05	5	26
Kötegyán	"	11	46	†5	57	9	37	Sarkad	"	7	47	3	27	5	56
Sarkad	"	11	57	6	09	9	51	Kötegyán	"	†7	56	3	39	6	09
Giula	"	12	21	6	34	10	21	Salonta	"	8	28	4	10	6	17
Ciaba	"	2	23	7	17	4	32	Cefa	"	8	42	4	34	7	47
Chitighaz	"	2	54	7	45	5	03	Less	"	9	04	5	—	7	51
Curtici	"	3	28	8	20	5	38	Ósi	"	9	21	5	19	8	16
Arad	soseşce	3	55	8	48	6	05	Oradea-Mare	soseşce	9	32	5	30	8	31

Numerii cei groşi înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineaţa. — Numerii semnaţi cu † înseamnă staţiunile, unde trenurile numai condiţionat se opresc.